

SZAKÁLL LÁSZLÓNÉ

Régi dunakeszi fényképek

A dunakeszi Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár 2010-ben pályázatot nyert a Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében a könyvtár szolgáltatásainak fejlesztésére. A program egyik projektje a város helytörténetének bemutatása volt egy internetes képtár létrehozásán keresztül.

A könyvtár a munka elvégzéséhez szerződést kötött a dunakeszi Révész István Helytörténeti Gyűjteménnyel és a Tóth Mariska Hagyományörző Alapítvánnyal. A feladat a dunakeszi és alagi lakosok nagylelkűen a gyűjteménynek ajándékozott közel háromezer darab fényképéből ezeröttszáz digitalizált fotóhoz külön leírás és információs táblázat készítése volt. Az egyes szövegrészek részletesen tartalmazzák, hogy kiről, illetve miről van szó a fényképen, valamint, hogy mikor készült a felvétel. Továbbá szó esik az eredeti tulajdonosról, a kép adományozójáról és a fotó méretéről is. Az eredeti papíralapú fényképeket az érdeklődők a megjelenített leltári szám alapján könnyedén kikereshetik a gyűjteményben.

Az adatbázis létrehozásában három személy vett részt. A szöveget Szakáll Lászlóné állította össze, hiszen a fotók adományozóitól ő értesült az ehhez szükséges információkról. Szőke Kálmánné is jelentős részt vállalt a képleírások elkészítésében, Legindi Tímea pedig a meglévő információkat számítógépre vitte, ami az internetre feltöltve, a dunakeszi könyvtár honlapján elérhetővé vált a nagyközönség számára.

Mostani cikkünkben ebből az adatbázisból választottunk ki néhány korabeli fotót.

Az első kép 1938-ban készült a Római Katolikus Elemi Iskola (ma Szent István Általános Iskola) udvarán, az országzászló avatásán. Az országzászlókat leginkább iskolák közelébe emelték, hogy a gyerekek, fiatalok ezek tövében emlékezzenek meg a trianoni békediktátum Magyarországot romboló következményeiről. A zászló előtt az akkori tantestület áll. Balról a kalocsai Miasszonyunk Iskolanővérek, Amaranta, Krizasztroma, Auxélia, Hiacinta és Kapisztrána, mellettük Fiszl (Flaudi) János plébános, Bajnok Géza főkantor-tanító-igazgató, Tóth Mária tanító-nő, Pandúr József, Drumár László és Szakáll László kántortanítók.

A Dunakeszi Műhelytelepi MÁV Elemi Iskola (ma Bárδος Lajos Általános Iskola) udvarán 1941-ben volt az Országzászló és a hozzá kapcsolódó ún. Hármashalom avatása. A fenti, 1942. május 31-én készült fotón leventelányokat láthatunk, amint a Hősök Napján ünnepséget tartottak az emlékműnél. Verset mond (Lipniczkyné) Vadkerty Anna, tőle jobbra pedig Harangozó Anna látható. A Hármashalom mögött, a kerítésen túl az országút és az akkoriban közkedvelt Kiserdő látszik.

Ma már egyik zászló sem áll, az ötvenes években mindkettőt elbontották, de a téma újra aktuális városunkban. A Dunakeszi Civilek Baráti Köre ugyanis tervbe vette egy, a műhelytelepi Köröndön felállítandó országzászló emelését.

Említettük a Hősök Napját. Ennek az ünnepnek az eredete egy 1917-es törvényre vezethető vissza, melyben kimondták: minden település kömemléket állítson az első világháborúban elesett helybeliek nevével. 1924-ben már a Hősök emléknapjáról is rendelkezett törvény, mely előírta, hogy május utolsó vasárnapján tartanak megemlékezést a háború hősi halottairól. Dunakeszin 1928-ban avatták az emlékművet, melynek talapzatán 115 hősi halott neve olvasható.

A következő két kép az 1938-as helyi megemlékezésen készült. Az első a hősi emlékmű megkoszorúzását örökíti meg. A koszorúzási ünnepségen az Országos Frontharcos Szövetség dunakeszi-alagi főcsoportjának tagjai állnak őrséget. A szövetség célja volt az első világháború egykori magyar tűzharcosai között ápolni és tovább fejleszteni a hazafias alapon nyugvó bajtársias szellemet.

A második képen a Dunakeszi Leventék Egyesületének tagjait láthatjuk, akik díszmenetben vonulnak a Hősi Emlékműhöz. A háttérben jól látszik az 1936-ban átépített, kibővített Szent Mihály-templom, melynek tornyáról ekkor hiányzik a toronysisak. Az ünnepségen Dunakeszi és Alag lakói (minden korosztály) is nagy számban képviseltették magukat.

A következőkben két iparoscsaládhoz köthető fényképekkel ismerkedünk meg. Kardos József (1896–1996?) pékmester szakmáját Tokajban tanulta ki. 1910-ben szabadult fel. Többek között Németországban, Franciaországban és Ausztriában is bővítette tudását. 1915-ben behívták katonának, ahol orosz fogságba került, és csak 1918-ban tért haza. Önálló pékmester 1919-ben lett, majd ezt követően 1926-ban telepedett le Dunakeszin, és megvásárolt kis parasztházában nyitotta meg pékségét. Jelentős közéleti személyiségként patronálta a Kézai Simon Dalkört, az Iparoskör kórusát, valamint ipar- és képviselőtestületi tag is volt. Az államosításig önállóan, államosítás után alkalmazottként dolgozott a pékségben, egészen nyugdíjaztatásáig. A következő kép 1926-ban készült, a „frissen” nyitott Kardos-sütőde előtt.

A Kardos pékségben a családtagokon kívül több segéd is dolgozott. A második, 1940-ben készült fényképen a kibővített üzlet ajtajában ők sorakoznak.

Az ugyancsak 1940-es képen jól látszik az 1936-ban kibővített parasztház, melyben a Kardos család lakott, illetve a pékműhely és az üzlet is működött.

A fenti fotó Rissanak Béla asztalosműhelyének udvarán készült az 1930-as években. Az aranyosmaróti származású idősebb Rissanak Ferenc volt a család első asztalosa, ő építette az Attila út 16. szám alatti családi házat 1916-ban, amiben mai napig a leszármazottai élnek. Az apa az Ipartestület vezetőségi tagja volt, fia, Rissanak Béla épület- és bútorasztalos (1906–1955) jelentős közéleti személyként az Iparoskör báljait szervezte. Mindkettőjük hobbija a méhészkedés volt.

A lap alján látható fotó Dunakeszi képviselőtestületét örökíti meg 1926-ban. A képen a következő személyek szere-

pelnek (Hámor Zsuzsa összeállítása): Felső sor balról: Szabó István kocsmáros, -, -, Száraz György, Pálinkás István kereskedő, Száraz György gazdálkodó, G. Veres István, -,-, Tóth ?, Szentés Rezső adóügyi jegyző, Györffy Tihamér tűzoltóparancsnok, Szlatényi Ernő anyakönyvvezető, Keresztes ? jegyző. Második sor balról: Kovács Ferenc ács, Hajnal Pál jegyző a gazdakör titkára, Bajnok Géza kántor-igazgató-tanító, Janszky László kovács, Heinich Gyula kéményseprőmester, -, Janotai István Istvántelki Főműhely dolgozója, M. Tóth István gazda, Jakovlyev Csedomír rézművesmester, Budai Mihály tisztviselő, Dr. Pethő József állatorvos. Harmadik sor balról: Dr. Cseresnyés Ernő községi orvos, -, Szabó János gazdálkodó, D. Száraz István gazda, Száraz István szódás, Bohunka Lajos főjegyző, Holovics György gazda, törvénybíró, Hamacsek Ferenc, K. László József bíró, Tóth Lajos pék, Malmos Szabó István gazdálkodó, -, Breicha János patikus, Száraz János pénztáros. Elöl ülnek balról: Turcsányi (?) dobos-kisbíró, Cserepkai rendőr, Blaha kisdobos, postás.

A helytörténeti képanyag internetre történő felkerülésével szélesebb körben lehetőség nyílik a múlt, illetve gyökereink megismerésére. A gyűjtemény továbbra is várja az adományozók által felajánlott régi fotókat, iratokat, eszközöket és használati tárgyakat, tehát minden olyan emléket, amely a régmúltból való és hozzájárul városunk múltjának megismeréséhez a jelen generációk számára.

